

Studieloopbaanbegeleiding aan de UT

Van visie naar aanpak op opleidingsniveau

Toelichting: onderstaande tekst over de visie en aanpak van studieloopbaanbegeleiding aan de Universiteit Twente is als beleidsnota in maart 2014 opgesteld. De beleidsnota vormt een vervolgstap t.b.v. het inrichten van de PDCA-cyclus voor studieloopbaanbegeleiding binnen de opleidingen. Als basis geldt de in 2009 uitgebrachte notitie “Studieloopbaanbegeleiding aan de UT: Visie & Aanpak”¹.

De notitie destijds heeft de aanzet gegeven tot diverse projecten en activiteiten, waaronder de ontwikkeling en uitvoering van het Beroepskwalificatie Studieloopbaanbegeleiding traject (BKS). In 2010 is studieloopbaanbegeleiding als een van de drie speerpunten voor het instellingskwaliteitszorg-systeem (IKS) verkozen.

De tekst richt zich specifiek op studieloopbaanbegeleiding binnen de opleidingen. Hierbij geldt dat studieloopbaanbegeleiding zoals uitgevoerd binnen de opleidingen, te zien is als ‘eerstelijns’ ondersteuning voor studenten. De totale keten aan ondersteuningsmogelijkheden, omvat ook de ‘tweedelijns’ en centraal georganiseerde ondersteuning zoals door instanties van Centre for Educational Support CES (BSP, BSD, TCP, SCS) geboden wordt.

1. Visie en uitgangspunten

1.1 Belang van een gemeenschappelijke visie

De UT ziet het als haar missie om, door het bieden van persoonsgerichte, professionele studieloopbaanbegeleiding, voor al haar studenten te komen tot snelle allocatie, optimale studievoortgang, minimale uitval en het vinden van passende uitdagingen tijdens het gehele studietraject, met als einddoel hen optimaal voor te bereiden op een vervolgstudie of carrièrestart.

Om deze ‘missie’ voor alle UT-studenten te kunnen waarmaken en kwalitatief goede begeleiding te kunnen waarborgen, is een gezamenlijk gedragen visie op zowel de betekenis als de vormgeving van studieloopbaanbegeleiding binnen de opleidingen van belang. De visie kan in de praktijk een vertaalslag krijgen aan de hand van zes richtlijnen die voor alle opleidingen gelden.

In deze beleidsnota wordt de UT-visie en worden deze richtlijnen weergegeven.

De notitie bouwt voort op een in 2009 ontwikkelde instellingsbrede visie op studieloopbaanbegeleiding¹. In studiejaar 2013/14 is het Twents Onderwijsmodel (TOM) ingevoerd en is de visie aangepast aan deze nieuwe onderwijsontwikkeling.

1.2 De UT-visie op studieloopbaanbegeleiding

De UT-visie op studieloopbaanbegeleiding bestaat uit 3 deelaspecten:

- een visie op wederzijdse verantwoordelijkheid (de **relatie**);
- een visie op de inhoudelijke uitgangspunten (het **wat**);
- een visie op de professionele aanpak (het **hoe**).

Visie op wederzijdse verantwoordelijkheid

Uitgaande van de eigen verantwoordelijkheid van de student en rekening houdend met de leventhematiek van een jong volwassene, ondersteunt studieloopbaanbegeleiding de ontwikkeling van de studenten richting zelfstandig functionerende (T-shaped) professional.

In het onderwijs aan de UT wordt uitgegaan van een wederzijds commitment tussen de student enerzijds en de instelling anderzijds. Beoogd wordt om gedurende het studietraject in 'partnerschap' te opereren en van beide kanten de daarbij behorende verantwoordelijkheden te dragen. De student is zelf verantwoordelijk voor de manier waarop hij de studie doorloopt en de keuzes die hij¹ maakt en hij wordt door de UT aangesproken op deze eigen verantwoordelijkheid. Met de invoering van TOM, waarin het activeren en uitdagen van studenten centraal staat, wordt de student de ruimte geboden om eigen interesses en talenten te ontwikkelen, onder meer in het projectwerk. De flankerende studieloopbaanbegeleiding, helpt de student inzicht te ontwikkelen in het eigen (dis)functioneren en passende uitdagingen en benodigde ondersteuning te (leren) organiseren. De begeleiding sluit daarmee aan bij de ontwikkeling van reflectievaardigheden en het leren managen van het eigen leerproces, beide kenmerken van de T-shaped professional binnen TOM. De student wordt daarbij gezien als een zich ontwikkelende, lerende, jong volwassene, inclusief de daarbij behorende levensfasethematiek, die op weg is om steeds meer de zelfstandig functionerende (T-shaped) professional te worden.

Visie op de inhoudelijke uitgangspunten voor studieloopbaanbegeleiding

Uitgangspunt 1: studieloopbaanbegeleiding betreft zowel studievoortgang als loopbaanbegeleiding

- **studievoortgangbegeleiding:** begeleiding bij problemen die de studievoortgang beïnvloeden, zoals: begeleiding bij vragen/problemen met betrekking tot studievaardigheden, studieplanning, procedures, motivatie, persoonlijke omstandigheden, academische integratie, het combineren van studie met het studentenleven, activisme of werk;
- **studieloopbaanbegeleiding:** begeleiding bij vragen/problemen t.a.v. loopbaanoriëntatie en -keuzes, zoals bij studiekeuze (bachelor, master), bij de overstap naar een andere opleiding, bij vakken- en minorkeuze, specialisatiekeuze in de master, de keuze voor internationalisering of een honoursprogramma's tijdens de studie en beroeps- of carrièrekeuze.

Uitgangspunt 2: De studieadviseur heeft alle studenten in beeld, gedurende het gehele studietraject, en opereert reactief en proactief.

Om studenten bij belangrijke keuzemomenten te kunnen adviseren en om ongewenste studievertraging en uitval te beperken, is het belangrijk om:

- > advies en begeleiding te bieden als de student met vragen zit (**reactieve** begeleiding);
- > studenten met (studie)problemen (vertraging) te signaleren, uit te nodigen en hulp te bieden (**proactieve** begeleiding).

NB. Dat de begeleiding zich in principe op alle studenten richt, wil niet zeggen dat alle studenten evenveel begeleiding ontvangen. Uit efficiëntieoverweging zal een belangrijk deel van de inspanningen gericht zijn op de studenten die zelf vragen hebben en studenten die vertraging en/of problemen ondervinden.

Uitgangspunt 3) Studieloopbaanbegeleiding is studentgericht en maatwerk. Regels voor vertrouwelijkheid worden in acht genomen.

Bij begeleidingsgesprekken vormen de persoonlijke kwaliteiten, interesses, de situatie en ambities van de student het uitgangspunt. Hierdoor zal begeleiding en advisering (binnen de kaders van de instelling), altijd studentgericht en maatwerk zijn.

Studentbegeleiders werken allen op basis van een gedragscode; de student moet er op kunnen vertrouwen dat gesprekken vertrouwelijk zijn en dat privacy regels in acht worden genomen.

Er wordt bij de begeleiding rekening gehouden met diversiteit en begeleidingsbehoeften van speciale doelgroepen, zoals excellente studenten, internationale studenten en studenten met een functiebeperking. Wanneer nodig of wenselijk kunnen voor doelgroepen met specifieke,

¹ Waar "hij" staat, lees ook "zij".

gelijksortige studieproblemen of begeleidingsbehoefden, begeleidingsactiviteiten op maat worden aangeboden.

De UT beschikt over een instellingsbreed diversiteitsbeleid dat vertaald kan worden naar opleidingsniveau. Op centraal niveau is een diversiteitsmedewerker voorhanden die de instelling en opleidingen kan adviseren op het gebied van diversiteitsbeleid en ondersteuning kan bieden bij het vinden van passende maatregelen voor specifieke situaties.

Op centraal niveau (CES) worden er voor individuele studenten voorzieningen geboden in de vorm van individuele hulp, trainingen en groepsessies en online hulpmogelijkheden op het gebied van o.a. studie(her)keuze, persoonlijke problemen, vraagstukken rond financiering of studievertraging, effectiever studeergedrag, academische en professionele vaardigheden, taal- en schrijfvaardigheden en het oriënteren en voorbereiden op de arbeidsmarkt.

Vanuit het Platform Studiebegeleiding, waarin studentbegeleiders op centraal en decentraal niveau (studieadviseurs) zitting hebben, wordt in gezamenlijkheid afgestemd op welk gebied, waar en wanneer, specifieke begeleidingsbehoefden naar voren komen en op welke wijze aan deze behoeften het beste, efficiënt en effectief, tegemoet gekomen kan worden.

Visie op de professionele aanpak van studieloopbaanbegeleiding

Studieloopbaanbegeleiding aan de UT kenmerkt zich door een professionele opzet en uitvoering. Alle betrokkenen werken vanuit een ketenbenadering.

De wijze waarop studieloopbaanbegeleiding op de UT is opgezet, kenmerkt zich door een professionele, planmatige en kwalitatief hoogstaande aanpak. Kenmerken van deze aanpak zijn:

- Ketenbenadering
- > Studieloopbaanbegeleiding flankert en ondersteunt het primaire onderwijsproces; de begeleiding van studenten wordt integraal bekeken en er is goede afstemming en samenwerking tussen diegenen die direct bij het onderwijs betrokken zijn (zoals tutores en docenten) en de studieloopbaanbegeleiders (mentoren, studieadviseurs).
 - > Decentrale (eerstelijns) en centrale (tweedelijns) studieloopbaanbegeleidingsvoorzieningen werken ondersteunend aan elkaar, in goede onderlinge afstemming en samenhang.
 - > De studieadviseur is de deskundige binnen de opleiding op het gebied van studieloopbaanbegeleiding en functioneert als coördinator en regisseur voor alle activiteiten op dit gebied op opleidingsniveau.

Binnen de onderwijsorganisatie vervult de studieadviseur een rol die verder gaat dan de begeleiding van studenten sec; hij/zij signaleert vanuit zijn/haar rol en taken knelpunten in het onderwijs of de organisatie daarvan en maakt inschattingen van de consequenties van veranderingen in de onderwijsorganisatie voor de studenten (van een opleiding). Hij/zij fungeert zowel desgevraagd als proactief als adviseur voor het onderwijsmanagement.

Vanuit CES hebben de centrale studentbegeleiders (psychologen, studentdecanen) en betrokkenen van de ondersteunende voorzieningen (zoals TCP, SCS en de diversiteitsmedewerker), tevens een signalerende en adviserende rol richting onderwijsmanagement (UCO) en Platform Studiebegeleiding.

De studieadviseur vervult vanuit zijn/haar expertise, op professionele wijze, een regisserende en coördinerende rol bij het vaststellen en uitvoeren van het studieloopbaanbegeleidingsbeleid binnen de opleiding. Dit impliceert ook, indien een opleiding mentoren inzet, coördinerende taken t.a.v. het aantrekken en selecteren, op hun taken voorbereiden, begeleiden, ondersteunen en controleren van de (student- en/of docent)mentoren.

Het Platform Studiebegeleiding vervult een belangrijke rol in de ketenbenadering. Het fungeert zowel ten bate van het realiseren van goede afstemming binnen de keten als als medium voor informatie- en kennisuitwisseling gericht op de continue professionalisering van alle betrokkenen.

Bij geconstateerde behoeften, worden aanvullende activiteiten ondernomen, zoals het organiseren van trainingen of informatiebijeenkomsten rond specifieke thema's of het instellen van werkgroepjes om naar gezamenlijke oplossingen of werkwijzen te zoeken voor bepaalde problemen.

Desgevraagd en proactief brengt het platform ook advies uit richting het instellingsbestuur.

2. Richtlijnen

Door uit te gaan van een zestal richtlijnen geldend voor alle opleidingen, kan op concrete en eenduidige wijze de vertaalslag gemaakt worden van de UT-brede visie naar kwalitatief hoogwaardige studieloopbaanbegeleiding in de praktijk van iedere opleiding.

- 1) Iedere opleiding stelt beleid vast voor op de opleidingssituatie toegesneden studieloopbaanbegeleiding. Dit beleid wordt jaarlijks geëvalueerd (Jaarverslag). Binnen dit beleidskader wordt aangegeven op welke wijze zowel proactieve als reactieve begeleiding binnen de opleiding wordt vormgegeven. In het eerste bachelorjaar wordt daarbij rekening gehouden met de voorwaarden rondom het bindend studieadvies.
- 2) Reactieve begeleiding: informatie over begeleidingsvoorzieningen (tijden van inloopsprekuren, wijze van afspraken maken) is voor studenten makkelijk vindbaar, inzichtelijk, volledig en up-to-date en wordt actief onder aandacht gebracht. De informatie is in ieder geval beschikbaar op de website van de opleiding (met doorverwijzingen naar centrale diensten).
- 3) Proactieve begeleiding: er is een systematische werkwijze om studenten te monitoren en 'problematische studievoortgang' te signaleren. In een opleidingspecifiek beleidsplan voor studieloopbaanbegeleiding) en jaarcirkel, is deze werkwijze vastgelegd.
- 4) Centraal en decentraal is men alert op en wordt - waar mogelijk - tegemoet gekomen aan specifieke begeleidingsbehoeften van studenten. Hierbij kan het gaan om studenten met bijzondere kenmerken (zoals studenten met een functiebeperking, internationale studenten, excellente studenten, allochtone studenten e.a.), maar ook om groepen studenten met specifieke ondersteuningsbehoeften (bijv. extra ondersteuning op het gebied van studeervaardigheden of taalvaardigheden voor eerstejaarsstudenten of ondersteuning voor bachelorstudenten bij het kiezen van een master).
- 5) Studieloopbaanbegeleiding wordt uitgevoerd door (aantoonbaar) competente begeleiders. UFO-profielen en aantoonbare kwalificaties (Beroepskwalificatie Studieloopbaanbegeleiding) dienen als uitgangspunt.
- 6) Om het totaalaanbod aan voorzieningen waar nodig te verbeteren en optimaal af te stemmen op de (actuele) behoeften (PDCA-cyclus) is registratie en evaluatie van de studentcontacten van belang.
NB. Hiervoor is het noodzakelijk dat voor studieadviseurs er systemen beschikbaar zijn waaruit op eenvoudige wijze management informatie gegenereerd kan worden, zoals een gespreksregistratiesysteem.

ⁱ *Studieloopbaanbegeleiding Universiteit Twente: Visie & Aanpak. Maart 2009. Projectuitvoering: namens Platform Studiebegeleiding: Marieke Hofman; S&O Servicecentrum / OD: Helma Vlas, Karen Slotman.*